



בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 2511/17

לפני: כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ע' ברון

העותרת: עמותת אבות למען צדק

נגד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. משרד המשפטים

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרת: עו"ד ירון מידן
בשם המשיבים: עו"ד אודי איתן

פסק-דין

השופטת ע' ברון:

1. במסגרת העתירה שבפנינו מבקשת העותרת, עמותת אבות למען צדק, כי בית המשפט יורה על ביטול דוקטרינות שיפוטיות שנוהגות בתחום דיני המשפחה בהליכי גירושין בין בני זוג עם ילדים. הכוונה היא ל"חזקת הגיל הרך" שלפיה בהעדר נסיבות חריגות תימסר המשמורת הפיזית על ילדים עד גיל 6 לידי האם ול"חובת המזונות המוחלטת" שלפיה על האב היהודי לספק את המזונות ההכרחיים של ילדיו וזאת בהתאם לדין האישי החל עליו (להלן: הדוקטרינות).

לגישת העותרת, דוקטרינות אלה מפלות לרעה את האבות היהודים הגרושים וילדיהם על רקע מגדר ודת, ולכן יש לבטלן מכוח עקרון השוויון והצדק ולמען הגנה על טובת הילד. לטענתה, השימוש בדוקטרינות אלה מטיל חורבן על האבות הגרושים שמצד אחד מאבדים את כל נכסיהם ומצד שני מנותקים מילדיהם; עיוות שמביאם למצבים קשים ובמקרים חריגים אף לכדי נטילת חייהם. בהינתן האמור, מבקשת העותרת כי בית המשפט ישם סוף ל"דה-הומניציה שנעשית לאבות היהודים" ויעצור את מה שמכונה על ידה – "שואת האבות הגרושים וילדיהם". עוד מוסיפה העותרת כי העיוות שתואר על ידה פוגע באמון הציבור ומערער את מעמד בית משפט זה ומערכת המשפט כולה.

2. המשיבים טוענים כי דין העתירה להידחות. בהתייחס ל"חזקת הגיל הרך" טוענים המשיבים כי מדובר בסוגיה רגישה ומורכבת שמקומה להתברר בדיון ציבורי במסגרת הליך חקיקה. באשר ל"חובת המזונות המוחלטת" מציינים המשיבים כי לאחרונה חלו תמורות בנושא בעקבות פסק דין שהתקבל בהרכב מורחב של בית משפט זה (בע"מ 919/15 פלוני נ' פלוני (19.7.2017)), המשנה לנשיאה ס' גובראן, השופטת (כתוארה אז) א' חיות והשופטים י' דנציגר, ע' פוגלמן, נ' סולברג, ד' ברק ארז, מ' מזוז). לפי ההלכה שנפסקה, כאשר עסקינן בזוג הורים יהודים המקיימים משמורת פיזית משותפת על ילדיהם, שני ההורים חבים באופן שווה במזונות ילדיהם בגילאי 6–15; חלוקת החיוב ביניהם תיקבע על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות וברוח העקרונות שנקבעו בפסק הדין. בהתאם לכך, יש להביא את הנסיבות הקונקרטיות של כל מקרה בפני בית המשפט לענייני משפחה שיישם את ההלכה העדכנית בנושא בהתאם לשיקול דעתו.

עוד מוסיפים המשיבים כי דין העתירה להידחות אף בהינתן שהעותרת מבקשת לשנות מצב חוקי שמעוגן בחקיקה ראשית (סעיף 25 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962; סעיף 3(א) לחוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), התשי"ט-1959) שנחקקה קודם לחקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ושלא תוקנה מאז חקיקתו של חוק היסוד, ולכן נהנית מהגנת סעיף שמירת הדינים (סעיף 10 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). בשולי דבריהם מציינים המשיבים כי דין העתירה להידחות אף מן הטעם שהיא מעלה טענות כלליות וכוללניות וטענות תיאורטיות; איננה מבוססת על תשתית עובדתית קונקרטית וחסרה מיצוי הליכים הולם עובר להגשת העתירה.

3. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 13.6.2017 הגישה העותרת בקשה למתן סעד זמני שיורה על הסרת פרסום שנתפס על ידה כפוגעני, של משרד המשפטים (רשות האכיפה והגבייה). במסגרת הבקשה לא הוברר בגין איזה פרסום מבוקש להוציא את הצו ואף לא צורפו נספחי הבקשה. ביום 22.6.2017 הוריתי לעותרת להגיש עותק שלם של הבקשה עד ליום 28.6.2017, שאם לא כן הבקשה תידחה על הסף; עותק כאמור לא הוגש ומשכך איננו נדרשים לבקשה זו.

4. דין העתירה להידחות על הסף. העתירה, המתפרשת על פני למעלה מ-100 עמודים, מציגה טענות כלליות וכוללניות, נעדרת תשתית עובדתית מספקת ומציירת תמונה מגמתית – בלשון המעטה. יתרה מכך, העתירה איננה תוקפת החלטה מנהלית מסוימת, אלא יוצאת נגד היסודות המשפטיים שעליהם מבוססים הליכי הגירושין

שבהם מעורבים בני זוג יהודים וילדיהם. בהעדר תשתית עובדתית קונקרטית ואיתנה, אין לטענות החריפות של העותרת במה להיאחז (בג"ץ 3207/15 לביא נ' שר הפנים (20.5.2015); בג"ץ 2329/15 קמינצקי נ' משרד התרבות והספורט (18.8.2015); דפנה ברק-ארז משפט מינהלי כרך ד' 401–403 (2017)). זאת בפרט משעה שהעותרת מטיחה האשמות קשות ביחס למשיבים ולעובדי ציבור המועסקים על ידם, שלפחות בחלקן נושאות גוון פלילי, וזאת מבלי שביססה את טענותיה על תצהיר ומסמכים מתאימים.

אמנם העתירה מגוללת את סיפורו האישי של בא כוחה של העותרת, אולם אף תיאור זה לוקה בחסר מבלי שמצוינת הפניה כלשהי להליכים משפטיים ומבלי שצורפו מסמכים בנושא; ובכל מקרה ברי שפניה לבית משפט זה בכובעו כבית דין גבוה לצדק איננה האכסניה המתאימה לערעור נוסף על החלטות ערכאות השיפוט המוסמכות (בג"ץ 6465/17 פלוני נ' בית המשפט המחוזי בירושלים (18.9.2017)). דרך המלך להעלות טענות מעין אלה שבעתירה היא במסגרת הליכים פרטניים של האבות (שבשם לכאורה מבקשת העותרת לטעון), ובפני הערכאות הדיוניות המתאימות העוסקות בענייני משפחה. במובן זה, טעם נוסף לדחיית העתירה על הסף הוא קיומו של סעד חלופי (בג"ץ 4471/14 פלונית נ' הנהלת בתי משפט (5.5.2015)). עוד יוער בהקשר זה, כי עיון בעתירה מעלה חשש שמא מדובר במקרה שבו עותר פרטי מבקש לעטות על עצמו כסות של עותר ציבורי (לעניין זה ראו – ענבר לוי ונדיב מרדכי "פסיקת הוצאות לעותרים ציבוריים בבג"ץ: האם כל השערים ננעלו?" משפטים על אתר ו 35, 67–68 (2013); להלן: לוי ומרדכי).

למעלה מן הצורך יצוין כי העתירה מכוונת למעשה לביטולן של שתי דוקטרינות המעוגנות בחקיקה ראשית, עניין שהעותרת כלל לא התייחסה אליו במסגרת עתירתה ובפרט לא הוצגו טעמים להתערבות חוקתית של בית משפט זה בהוראות החוק הרלוונטיות.

5. סוף דבר, העתירה נדחית.

משכך, ולנוכח היקף העתירה והעובדה שלא צורפו לה מסמכים כדבעי (תצהיר והנספחים שאליהם העתירה מפנה), שקלנו לחייבה בהוצאות. כידוע, אין בית משפט זה נוטה לפסוק הוצאות כלפי עותרים ציבוריים, אלא במקרים חריגים שבהם העתירה מוגשת שלא לפי כללי ההתדיינות המנהלית ויש בה כדי לפגוע במשאב השיפוטי ובהקצאה ראויה של משאבי המשיבים (ראו והשוו: בג"ץ 2768/15 עמותת הרצליה למען תושביה נ' עיריית חיפה (1.11.2015); לוי ומרדכי, בעיקר בעמודים 67–70). על

אף הכשלים הדיוניים שפורטו לעיל, בהינתן הנסיבות האישיות שצוינו בעתירה, החלטנו שלא לעשות צו להוצאות; ואולם, טוב יהיה אם הערתנו בהקשר זה תיפול על אוזניים כרויות.

ניתנה היום, י"ט בחשוון התשע"ח (8.11.2017).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט